

★ SAHİBİ

TÜRKİYE İSLÂM  
ENSTİTÜLERİ  
TALEBE  
FEDERASYONU  
ADINA  
GENEL BAŞKAN

Hayrettin ŞALLI

★ YAZI İŞLERİ  
MÜDÜRÜ

Mehmet KESKİN

★ İDARE MÜDÜRÜ  
Hüseyin ERDEM

## Bu Sayıda:

|   |                                  |
|---|----------------------------------|
| SELÂM .....   | İslâm MEDENİYETİ                 |
| HZ. PEYGAMBER VE SAHA-<br>BE DEVRİNDE KİTABET<br>SANATI ..... | Prof. Dr. Muhammed<br>HAMİDULLAH |
| (Terceme: Dr. Yusuf Ziya KAVAKÇI                              |                                  |
| SAĞLIĞIN EN İYİ ÇARESİ<br>ORUÇ (Terceme) .....                | Arif ETİK                        |
| KELİME-İ TEVHİDİN YÜK-<br>LEDİĞİ MÜKELLEFİYET-<br>LER .....   | Ahmet MEMDUHOĞLU                 |
| MELAMİYYE TARİKATI ...  | Selçuk ERAYDIN                   |
| HAKAANİ ŞİRVANİ .....   | Prof. Dr. Ali Nihat<br>TARLAN    |
| TÜRKÇE MEVLİT METİNLE-<br>Rİ HAKKINDA .....                   | Dr. Necla PEKOLCAY               |
| YENİ ÖĞRETİM YILINA GI-<br>RERKEN .....                       | Bekir TOPALOĞLU                  |
| İBADET VE FAYDA .....   | Ali Murat DARYAL                 |
| DOĞU-BATI TAHLİLİ .....                                       | Cahid BALTAÇI                    |
| ALLAH FİKRİ ÜZERİNE DÜ-<br>ŞÜNCELER .....                     | Sabri AKDENİZ                    |
| FAİZ-BANKA VE İSLÂM ...                                       | Mustafa COŞKUN                   |
| LÜTFEN ÇOCUKLARI ÖL-<br>DÜRMEYİNİZ .....                      | İzzet HANİFİ                     |
| HABERLER .....  | İslâm MEDENİYETİ                 |

## İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi

Nuruosmaniye Caddesi No: 8/6

Telefon:22 46 02

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme ve Havale Adresi :

İSLÂM MEDENİYETİ, P.K. : 1315

SİRKECI — İST.

## TEMSİLCİLERİMİZ

Kayseri : T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı: İsmail ELİUZ

Konya : Y.İ.E. Talebe Cemiyeti Baş.: Ali MARAŞLIGİL

İzmir : Y.İ.E. Talebe Cemiyeti Başkanı: Ali ARSLAN

Erzurum : Y.İ.E. Talebe Cemiyeti Başkanı: N. Tayyar TAŞ

Reklam:

Turan SEVGİLİ

Tarih: 25/10/1972

Yıl: 3 — Sayı: 25

Dizgi ve Baskı

İRFAN MATBAASI — İSTANBUL

## ABONE

Yıllık: 12 sayı 40 TL.

6 Aylık: 6 sayı 20 TL.

Yabancı memleketlere  
posta ücreti eklenir.

## İLÂN TARİFESİ

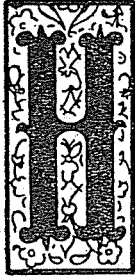
Her türlü reklâm ve ilânlar  
özel tarifeye tabidir.

Bir sayısı 400 Kuruştur.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınmaz.  
Gönderilen yazılardan yayımlanmayanlar istenildiğinde altı ay  
sonra iade edilir.

# KELİME-İ TEVHİDİN YÜKLEDİĞİ MÜKELLEFİYETLER

Ahmet MEMDUHOĞLU



**H**ER nizamın kendisini dayandırdığı bir takım temeller, hipotezler vardır. Bu temeller, bu hipotezler olmayınca o nizamdan bahsetmek mümkün değildir. Bunların biri veya birkaçının değişmesi ya da ortadan kalkması o nizamın da değişmesi başka bir nizam haline gelmesi demektir. Su, oksijen ve hidrojenin meydana gelir. Bu iki elementin belirli oran ve şartlarda oluşturduğu bir bileşimdir su. Oksijen ve hidrojenin ayrı ayrı bulunduğu veya bir başka elementle meydana getirdikleri yahut da bileşim oranlarının değiştiği zaman meydana gelen bir madde sudan başka bir maddedir. Nizamlarda kendilerini oluşturan temelleri korudukları sürece varlıklarını sürdürebilirler. Bu temellerden biri veya birkaçı değiştiği zaman artık o nizamdan bahsedilemez. Bütün nizamlar için söyleyebileceğimiz bu kuralı islâm için de söylemek mümkün ve zorunludur.

İslâmı meydana getiren temellerin birincisi tevhittir. Müslüma olmak isteyen bir kişi ilk defa tevhit kelimesi ile karşılaşır. Tevhit kelimesi imanın şartlarını özü, islâma girmek isteyen kişinin ilk karşılaştığı kısa fakat geniş kapsamlı bir islâmî kavramdır. **Lâ ilahe illallah Muhammedün Rasûlullah** kelimeleri ile ifade edilen islâmın bu temel kavramının kısaca anlamı: «Allah'tan başka ilâh yoktur, Muhammed onun rasûlüdür.» şeklindedir. İşte bu cümleyi söyleyen ve ifade ettiği anlamı kabul eden kişi iman etmiş, islâmın sınırları içine girmiştir.

Fakat kelime-i tevhidin anlamı sadece bu kadar mıdır? Üzerinde düşünmemiz gereken en önemli mesele budur.

«Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.» sözünden ne anlaşılmalıdır. Bu cümlenin müslüman olmak isteyen kişiye teklif ettiği hayat ve düşünce tarzı nedir? İlah cinsini kabul etmediğimiz, sadece Allah'ı ilah edindiğimizi bildirirken; kabul ettiğimiz bir ilah olan Allah'ın üzerimize yüklediği görevler nelerdir? Dilimizle inkâr ettiğimiz halde acaba, Allah'tan başka bir takım tanrıların tahakkümünden düşüncemizi, inancımızı ve hareketlerimizi temizleyebilmiş miyiz?

İşte bunlar ilk anda aklımıza gelen ve gelmesi gereken sorulardır. Bu soruları cevaplayabilmemiz için önce ilah kelimesinin apaçık bir tarifini bilmeli, kavramalı ve gerektiği anda yapabilmeliyiz.

İslâm dini insanın insanın veya başka tanrıların boyunduruğundan kurtarıp Allah'a kulluk etmesini sağlamak ve bu kulluğun yolunu göstermek için gelmiştir. İnsanları birbirine köle olmaktan kurtarıp Allah'a kulluk etmelerini sağlamak, böylece insanın düzeyini yükseltmektir islâmın geliş nedeni.

Bütün insanlar, aslında Allah'ın kuludurlar. Kul kelimesinin anlamı her insanı içine alır, çünkü Allah bütün insanları yaratıcısı, eğitici ve rızıklandırıcısıdır. Aynı zamanda insanların, sahibi, maliki ve yargılayıcısı da odur.

«Allah (tanrı olarak) kuluna yetmez mi?» âyeti de bu fikrin isbatını yapmaktadır. Günah işlemiş veya günahsız, itaat etmiş veya başkaldırmış, inancı olan veya olmayan, hakikati kabul etmiş veya ona karşı çıkmış cenneti veya cehennemi kazanmış her insan bu âyete göre kul olarak kabul edilmektedir.

İslâma göre insanın yaratılış sebebi Allah'a ibadet etmesi, yaratıcısına kullukta bulunmasıdır. Zâriyât 56. âyette: «Ben insanları ve cinleri ancak bana ibadet etsinler diye yarattım» denirken bu özellik bize gösterilmiş oluyor.

Bütün insanlar Allah'ın kulu. Fakat insanlar Allah'ın kulu olduklarını kavrayıp, ona olan kulluk ödevlerini yerine getirmekteler mi? Kul olmak ayrı kulluk etmek ayrı anlamdadır. Herkes Allah'ın kulu, ama herkes kul olduğunu anlayıp gerektirdiği gibi hareket etmemekte, yani kullukta bulunmamaktadır.

Kulluk kelimesini, insanın yaratılış amacına uygun hareket etmesi, yaratıcısının gönderdiği nizamla, onun diniyle amel etmesi, kendisine, ilâhın istediğini hayati, düzen olarak seçmesi ve bu gerçeveyi aşmaması diye tanımlarsak; insanın sadece rabbinin istediği şekilde hareket etmesi, kulluk, Allah'ın emrinin dışında herhangi bir varlığa başlanarak onun buyruğuna girmesi ise isyandır. Çünkü kalbin tam bir sevgi ve tazimle korku ve ümitle bağlandığı, kendisinden yardım dilenen ve böylece ibadetlerin yöneltildiği varlık ilâh düzeyindedir. Kulun ibadetine muhâtap olan her şey ilâh kavramının içindedir. Bu durumda, hak olsun, boş olsun ibadet edilen, kulluk, kölelikle insanın bağlandığı, varlıkların hepsine ilâh âdını vermektir. İşte «lâ ilahe illallah» lâfzı ile bunların hak olanı ile bâtil olanı birbirinden ayrılmış, tek bir varlığın ilâh olarak kabul edilmesi istenmiş, Allah'tan başka tapınlanların hepsi in-

kâr edilerek sadece Allah'ın ilâh olarak kabul olunması teklif edilmiştir. Kur'an'da Allah'ın dışındaki bütün ilâhlar tağut kelimesi ile ifade edilmektedir. Azdırıcı, saptırıcı, isyan etirici anlamına gelen bu kelime düzme tanrıların, Allah düşmanlarının dayanağı olan bir varlığın ifadesidir.

Zümer 17 de:

«Tağuttan, ona tapınmaktan kaçınıp da Allah'a yönelenler.»

Nisa 76 da:

«İnananlar Allah yolunda savaşırlar. Kâfirler ise tağut yolunda savaşırlar.»

Bu iki âyetten tağut kelimesinin şöyle bir tanımını yapmak mümkündür: İnsanı doğru yoldan, hakkın yolundan, Allah'ın insanlara yaşamaları için gizmiş, elçisi aracılığı ile insanları çağırması olduğu hayat nizamından koparmak isteyen, insanı yaratılışının gayesi olan kulluktan çeviren, insan ile gerçek mâbûd arasına engeller koyan ve bu harekti insanlar yanında iyi karşılayan, Allah'ın emirlerine uymaktan men edip onların yerine kendi kuruntularından düzdüğü sistemini geçirmeye çalışan, canlı-cansız, gerçek-hayal, maddî-mânevî her varlık tağuttur.

O halde «â ilahe illallah» derken Allah'tan başka bütün ilâhları, putları kuruntu, vehim ve yapmacık düzenleri, kişinin Allah'a yönelmesine engel olan yargı sahiplerinin hepsini, insanı müslümanca yaşamaktan alıkoyup ona başka yollar gösteren, bu gösterdiği yola da inançla bağlanmasını isteyen, müslümanca düşünmek ve hareket etmek yerine düşünceyi birtakım vesveselerle doldurup kendi vehim, kuruntu ve dayanaksız fikirlerini yerleştirmeye ve bunu da insanlara kabul ettirmeye çalışan bütün güçleri ve güç sahiplerini reddedip zihni ve fikri bağımsızlığa kavuşmak, ondan sonra da ancak Allah'ı ilâh olarak kabullenip kulluğu ona ayırmak gerekir ki: kişi iman etmiş olsun. Yoksa insan sadece bu cümleyi söylemiş olmaktan ileriye geçemez. İlâh olarak sadece Allah'ı kabul ettiğini söyleyip durduğu halde, bilmeden birtakım ortaklar koştunun, inkâr ettiğini sandığı halde, tağutun yolunda savaştığını, hiç de istemediği halde düzme tanrıları olduğunun, birtakım islâm dışındaki bağların kısıcında bulunduğu, Allah'ın emrinin dışında hareket ederek nefesine zulmettiğinin farkında olamaz. Çünkü bu kişi aslında bir olan Allah yerine kafasında kurduğu başka bir ilâhın emri ile hareket etmekte, düşünce sistemini ona göre ayarlamakta, yaşayış biçimini ona uydurmaktadır.

Bu meseleyi daha açık görmek için cahiliyye devrindeki insanların ilâh düşüncesini bir gözden geçirmek gerekir. Cahiliyye devrindeki insanlar putlara, görünmez kuvvetlere, gök cisimlerine, büyüye, sihre inanıyor bunlardan yardım diliyor, ibadetini bunlara yöneltiyordu. Fakat o zamanın insanı bütün bunların üzerinde bir olan ve hepsine hâkim Allah fikrini de yitirmiş değildi, ama, yaptığı ibadetlerin ona ulaşamayacağı veya birtakım ilâhların onunla kendisi arasında aracı olması gerektiği sanısı içinde bulunuyordu.

«Andolsun, o ortak koşanlara: Gökleri ve yeri

kim yarattı diye sorsan, onlar muhakkak ki «Allah» diyeceklerdir.» (Zümer: 38)

«Allah ile birlikte hiç bir tanrı edinme. Ondan başka hiç bir tanrı yok.» (Kıyas: 88)

ayetleri o dönem insanın durumunu göstermektedir. Onların yüzlerce putları, her varlıktan edindikleri tanrıları, ilâh gibi sarıldıkları çok çeşitli düşünceleri bir kargaşalık içinde bulunduğu anda gelen Allah elçisinin çağrısı, tek olan tanrıya ibadet için yapılan bir çağrı idi. «Allah'tan başka ilâh yoktur.» İnsana sadece Allah'a kulluk etmesi, onun ipine sarılması, onun emri gereğince hareket etmesi, ortak koşmaması, uydurma düzenlerin içinde nefesine zulmetmemesi, düşüncesini, zihnini, hareketlerini sah-te ilâhların düşüncesinden, hareketinden ve hatırasından kurtarıp cehaletten ilme yönelmesi teklif ediliyordu.

Putlar devriliyor; düşünceler artılıyor; sapık örf ve âdetler devriliyor; hareketler artılıyor, kendini ilâh sananlar yıkılıyor; zihinler temizleniyor; şarap küpleri devriliyor; damarlar artılıyor. İnsanlar o düzme tanrıların kendilerini baskı ve tahakküm altında bulunduran kuvvetleri, zalim kuvvet sahiplerini reddediyorlar, sadece Allah'a inanıyor, onun için yaşıyor, onun için düşünüyor onun için hareket ediyorlardı. İnanışları Allah'ın ihlâs süresinde açıklanan sıfatlarını kavriyorlar.

«O, Allah birdir, samettir (başkasına ihtiyacı olmadığı halde, herkesin kendisine ihtiyaç duyduğu varlık) doğmamıştır, doğurmamıştır, onun hiç bir dengi olamaz.» diyorlar. Ondan başka yargılayıcı kabul etmiyorlardı.

Kur'an, Allah'ın kulu olduklarını kavrayamayan, sadece Allah'ın getirilebileceği ilâhlık mevkiine, onun dışında bir takım kuvvetleri veya kuvvet sahiplerini yükselten cahiliye devri insanları ile hâlâ bu cahiliyye devri insanı gibi düşünmekte olan zamanımız insanına şu âyetlerle hitap ederek onların durumlarını tasvir ediyor.

Arzularını tanrı edinenleri, sapık ideolojileri veya şahsî ideallerini tanrı edinenleri, tağutların düzenlerini, cehaletlerini veya ilimlerini tanrı edinenleri, şeytanı, putları, tanrı edinenleri Kur'an'ın en güzel tasvirinden seyrediyoruz.

«Dikkat et! Gerçek din Allah'ın'dır. O'nu bırakıp da kendilerine birtakım dostlar edinenler derler ki: Bunlara ancak bizi Allah'a daha fazla yaklaştırsınlar diye tapıyoruz. Allah kesin olarak onlarla mü'minler arasındaki anlaşamadıkları şeyler konusundaki hükmünü verecektir.» (Zümer: 3)

«Onlar Allah'ı bırakıp kendilerine fayda da zarar da veremeyecek olan şeylere taparlar. Bir de bu putlar Allah yanında bizim şefaattimizdir, derler.» (Yunus: 18)

«Gördün mü o heva ve hevesini tanrı edinen kimseyi» (Fûrkan: 43)

«Onlar Allah'ı bırakıp da bilginlerini, rahiplerini, Meryem oğlu Mesih'i tanrıları edindiler. Halbuki onlar da bir olan Allah'a ibadetten başkası ile emrolunmamışlardır. Ondan başka hiç bir tanrı yok.» (Tevbe: 31)

«Allah ile birlikte başka tanrı edinip tapma. Ondan başka hiç bir tanrı yok» (Kasas: 88)

Kur'an'ın bu hitabıyla insanlar «Lâ ilâhe illâlah» hâni anlamını kavramaya çalışıyorlardı. Müslüman olabilmeleri için gerekli ilk temel şartı idrak ediyorlar, düzme nizamlar yerine Allah'ın nizamını hayat yolu olarak seçiyorlardı. Çünkü bu ilâhî nizam Allah'ın insanlara dünya nizamı olarak seçtiği ve gönderdiği tek nizam, hak nizamı. Ve bu hak nizamını seçen insanlar ise ilk önce tevhide çağırılıyorlardı. Önce bu tevhid cümlesine inanıyorlar, bunu söylüyorlar ve böylece müslüman olabiliyorlardı.

Konumuzu Allah'ın yegâne nizamı olan islâmın temeli Kur'an'dan şu âyetlerle bitirelim:

«O Allah ki göklerin ve yerin mülkü onundur. Hiçbir evlât edinmemiştir O. Mülkünde onun bir or-

tağı da yoktur. O herşeyi yaratıp bir düzen vermiş, mukadderatını tayin etmiştir. Böyle iken kâfirler onu bırakıp birtakım tanrılar edindiler ki: Onlar hiç bir şey yaratamazlar. O tanrılar ne kendilerine gelen bir zararı gidermeğe, ne de bir faydayı sağlamağa muktedirdirler. Öldürmeğe, diriltmeğe, ölenleri yeniden diriltip kabirden çıkarmağa ise hiç güçleri yoktur.» (Furkan: 2-3)

«Ben beni yaratana neden kulluk etmeyeceğim. Siz hepiniz ancak ona döndürüleceksiniz. Ben ondan başka tanrılar edinir miyim. Eğer o çok esirgeyici Allah bana bir zarar yapmak isterse iddia ettiğiniz şeylerin şefaati bana hiç bir yarar sağlamaz. Onlar beni asla kurtaramazlar.» (Yasin: 22-23)

«İnananlar Allah yolunda savaşır. Kâfirler ise tağut yolunda savaşır. O halde şeytanın dostları ile dövüşün. Şeytanın tuzağı zayıftır.» (Nisa: 76)

## İNCELEME YAZISI YARIŞMASI

Okuyucularımız arasında değerli kabiliyetleri teşvik ve islâmî gerçekleri ortaya çıkarmak gayesiyle çeşitli konularda yarışmalar açmağa karar vermiş bulunuyoruz.

İlk yarışmamızda, çağımızda önemle ele alınıp pratiğe indirilmesi gerektiğine inandığımız bir konuyu seçmiş bulunuyoruz.

Büyük rağbet göreceğine inanarak, yarışmamıza iştirak edenlere şimdiden Allah'tan başarılar dileriz.

İlk yarışmamızın konusu, şartları, jüri üyeleri, ödülü aşağıda açıklanmıştır:

A — KONU: İslâmiyette irşad metodu nedir, günümüzdeki tatbiki nasıl yapılmalıdır?

B — ŞARTAR:

1 — Verilen konu ilmî olarak kullanılan Türkçe ile itibarî ikiyüz kelimelik ve otuz daktilo sahifesini geçmeksizin hazırlanmalıdır. Yazılar 25 Ocak 1973 tarihinde Genel Merkezimizde bulunacak şekilde teahhütlü olarak postalanmalıdır. Gecikmeler dikkate alınmaz.

2 — İnceleme yazısı beş nüsha olarak daktilo ile yazılmalı, üzerinde isim, adres ve işaret bulunmamalıdır. Açık adresler yalnız zarfın üzerine yazılmalıdır.

3 — Yarışmaya bütün okuyucularımız katılabilirler.

4 — Gönderilen yazılar iade edilmediği gibi, kitap halinde yayımlanma hakkı İslâm Medeniyeti'ne ait olacaktır.

5 — Dereceye giren yazılardan yalnız birinciden üçüncüye kadar olanlar İslâm Medeniyeti'nde yayımlanacaktır.

6 — İnceleme yazısı yarışmasının neticeleri 1973 Mart ayı içinde ilân edilecektir.

JÜRİ ÜYELERİ :

İnceleme yazısı yarışmasının neticesini tayin edecek jüri üyeleri 25 Ocak 1973 tarihinden önce ilân edilecektir.

Birinciye : 1250 (bin ikiyüz elli) TL.  
İkinciye : 1000 (bin ) TL.  
Üçüncüye : 750 (yedi yüz elli ) TL.

Dördüncüden onuncuya kadar jüri üyelerinin takdir edeceği çeşitli hediyeler.